

Plava ekonomija u Hrvatskoj i mediteranskim zemljama EU

Milas, Karlo

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:827971>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

SVEUČILIŠTE S SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

Plava ekonomija u Hrvatskoj i mediteranskim zemljama EU

Mentor:

Prof. dr. sc. Maja Fredotović

Student:

Karlo Milas,1227580

Split, rujan, 2023

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, Karlo Milas ,

izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je navedeni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu, što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio navedenog rada nije napisan na nedozvoljeni način te da nijedan dio rada ne krši autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Split, 2023. godine

Vlastoručni potpis : Karlo Milas

SADRŽAJ:

1. UVOD	4
1.1. Definiranje problema istraživanja	4
1.2. Cilj rada	4
1.3. Metode rada	4
1.4. Struktura rada	4
2. ODRŽIVI RAZVOJ, PLAVA EKONOMIJA I POLITIKE ODRŽIVOG RAZVOJA U EU	5
2.1. Održivi razvoj	5
2.1.1. Principi održivog razvoja	5
2.2. Plava ekonomija	5
2.2.1. Glavne komponente plave ekonomije	6
2.2.2. Plava bioekonomija i biotehnologija	6
2.2.3. Veza između plave ekonomije i održivog razvoja	6
2.3. Politike održivog razvoja u EU	7
2.3.1. Postizanje ciljeva klimatske neutralnosti i nultog zagađenja	7
2.3.2. Cirkularna ekonomija i smanjenje otpada	7
2.3.3. Bioraznolikost i ulaganje u prirodu	7
2.3.4. Zaštita obala	8
2.3.5. Sustavi odgovorne prehrane	8
2.4. Podrške razvoju politika održivog razvoja u EU	9
2.4.1. Znanje o oceanima	9
2.4.2. Istraživanje i inovacije	9
2.4.3. Investicije	10

2.4.4. Vještine i poslovi u plavoj ekonomiji	11
3. PLAVA EKONOMIJA U HRVATSKOJ I MEDITERANSKIM ZEMLJAMA EUROPSKE UNIJE	12
3.1. Plava ekonomija Hrvatske	12
3.2. Plava ekonomija Francuske	16
3.3. Plava ekonomija Italije	20
3.4. Plava ekonomija Portugala	24
3.5. Plava ekonomija Španjolske	28
3.6. Usporedba zemalja(sličnosti i razlike)	32
4. ZAKLJUČAK	34
POPIS LITERATURE	35
SAŽETAK	36
SUMMARY	37

1. UVOD

1.1. Definiranje problema istraživanja

Održivi razvoj jedno je od ključnih opredjeljenja EU. Cijeneći more kao posebno važan resurs, EU je 2021. godine donijela i posebnu strategiju za razvoj održive plave ekonomije, ekonomije zasnovane na resursima mora, što pred plave sektore hrvatskog gospodarstva stavlja nove izazove, ali i razvojne prilike.

1.2. Cilj rada

Cilj rada je proučiti plavu ekonomiju u kontekstu održivog razvoja, usporediti plavu ekonomiju RH sa članicama EU s fokusom na mediteranske zemlje, te donijeti zaključke o njihovim sličnostima i razlikama i razvojnim trendovima.

1.3. Metode rada

U prvoj fazi istražuju se literaturni izvori u svezi održivog razvoja i plave ekonomije i koriste se metode indukcije i dedukcije, metode apstrakcije, usporedna metoda i kompilacije. Druga faza rada posvećena je prikupljanju i analizi podataka te se također primjenjuju metode analize i sinteze te metode statističke obrade podataka. Istraživanje obilježava metoda istraživanja za stolom i korištenje sekundarnih izvora podataka.

1.4. Struktura rada

Ovaj rad je podijeljen na 4 dijela. Prvi dio se odnosi na uvod te definiciju i objašnjavanje problema. U drugom se pojašnjavaju pojmovi održivi razvoj i plava ekonomija i politike održivog razvoja u EU. u trećem dijelu se prezentira usporedba plave ekonomije RH sa mediteranskim zemljama EU. U četvrtom dijelu se daje zaključak.

2. ODRŽIVI RAZVOJ, PLAVA EKONOMIJA I POLITIKE ODRŽIVOG RAZVOJA U EU

2.1. Održivi razvoj

Održivi razvoj je vrsta razvoja s ciljem zadovoljavanja potreba sadašnje generacije bez ugrožavanja sposobnosti budućih generacija da zadovolje vlastite potrebe, tj. vrsta razvoja koja omogućava ekonomski rast bez negativnih utjecaja na okoliš.¹

2.1.1. Principi održivog razvoja

Glavni principi održivog razvoja su:²

1. Rad u skladu s prirodom. Korištenje zemljišta i razvojnih aktivnosti trebalo bi podržavati osnovne cikluse i funkcije održavanja života ekosustava. Kad god je to moguće, te aktivnosti bi trebale oponašati procese ekosustava. Ove aktivnosti moraju poštivati i očuvati biološku raznolikost, kao i štititi i obnavljati bitne usluge ekosustava koje održavaju kvalitetu vode, smanjuju poplave i poboljšavaju održivi razvoj resursa.
2. Izgrađena okruženja pogodna za život. Mjesto, oblik, gustoća, mješavina, omjer i kvaliteta razvoja trebaju poboljšati prikladnost stvaranjem fizičkih prostora prilagođenih željenim aktivnostima stanovnika, potaknuti koheziju zajednice poticanjem pristupačnosti među načinima korištenja zemljišta i podržati osjećaj mjesta kako bi se osigurala zaštita posebnih fizičkih karakteristika mjesta koje podržavaju identitet zajednice i privrženost.
3. Ekonomija koja se temelji na mjestu. Lokalno gospodarstvo treba nastojati djelovati unutar granica prirodnog sustava. To ne bi trebalo prouzročiti pogoršanje baze prirodnih resursa, koja služi kao kapitalna imovina za budući gospodarski razvoj. Osnovni proizvodi i procesi prirode ne smiju se koristiti brže nego što ih priroda može obnoviti. Ispusti otpada ne smiju nastajati brže nego što ih priroda može asimilirati.

2.2. Plava ekonomija

Plava ekonomija je izraz koji se u ekonomiji koristi za označavanje pristupa održivom upravljanju oceanskim i obalnim resursima. U širem smislu, to uključuje sve ekosustave vezane uz mora, jezera i rijeke. Plava ekonomija ima za cilj promicanje sektora i aktivnosti povezanih s oceanima uz očuvanje „plavih“ resursa kako bi se ublažili razorni učinci na oceane i obalna područja. Nudi mogućnost učinkovitijeg upravljanja zemljom i oceanima, poboljšanog upravljanja morskim ekosustavima i smanjenje emisija stakleničkih plinova.

¹ [Planning for Sustainable Development: Measuring Progress in Plans](#), Jan. 1, 1999, stranica 1

² [Planning for Sustainable Development: Measuring Progress in Plans](#), Jan. 1, 1999, stranica 4-5

2.2.1. Glavne komponente plave ekonomije

Plava ekonomija uključuje razne sektore, kao što su:

- Akvakultura (uzgoj riba, školjkaša i vodenih biljaka u moru ili kopnenim vodama)
- Obnovljiva energija (plavi ugljik): proizvodnja čiste električne energije iz energije vjetra na moru, biogoriva, gradijenata slanosti, valova i plime
- Djelatnosti luka
- Usluge morskog ekosustava
- Aktivnosti ekstrakcije u dubokom moru
- Ugljikovodici u moru
- Morska biotehnologija, istraživanje i razvoj
- Bioprospekcija
- Pomorski prijevoz
- Turizam (obalni, morski i pomorski)³

2.2.2. Plava bioekonomija i biotehnologija

Plava bioekonomija i biotehnologija postaju vrlo važni u plavoj ekonomiji budući da se morski organizmi sada iskorištavaju za širok raspon komercijalnih primjena. Ovi sektori u nastajanju pokazuju veliko zanimanje za alge, mikroorganizme (npr. mikroalge, bakterije i gljive) i beskralješnjake (kao što su morske zvijezde, morski krastavci, morski ježinci) koji se pretvaraju u biogoriva, kozmetiku (hidratantne kreme protiv starenja), zdravu hranu, biognojiva, stočnu hranu, ambalažu (premazi, plastične folije za spremnike hrane), lijekove, itd. Timovi za istraživanje i razvoj rade na još inovativnijim upotrebama morskih algi poput biogljena za ishranu usjeva, tekstilnih vlakana, građevinskih materijala, deterdženata za pranje rublja itd.⁴

2.2.3. Veza između plave ekonomije i održivog razvoja

Plava ekonomija i održivi razvoj su duboko povezani. Pošto je plava ekonomija usredotočena na korištenje mora ako resursa, vodi se velika pažnja o očuvanju čistoće mora i morskog života, pošto bi ikoje zagađenje naštetilo moru, a potom i općenitoj ekonomiji. To znači da ulaganje u plavu ekonomiju prirodno dovodi do politika održivog razvoja.

³ <https://sinay.ai/en/what-is-blue-economy/>

⁴ <https://sinay.ai/en/what-is-blue-economy/>

2.3. Politike održivog razvoja u EU

2.3.1. Postizanje ciljeva klimatske neutralnosti i nultog zagađenja

EU teži smanjenju emisija stakleničkih plinova za najmanje 55% u odnosu na razine iz 1990. do 2030. i planira postati klimatski neutralna do 2050. Obnovljiva energija na moru mogla bi pomoći u ispunjavanju ovih ciljeva i proizvesti četvrtinu električne energije u EU-u 2050. većinom putem energije vjetera na moru. Održiva mješavina energije oceana treba uključiti toplinsku energiju, energiju valova i plime i oseke - tehnologije u nastajanju za koje se očekuje da će dosegnuti komercijalnu fazu u roku od deset godina.⁵

2.3.2. Cirkularna ekonomija i smanjenje otpada

Zemlje članice EU-a složile su se da bi plaža trebala imati manje od 20 otpadaka na svakih 100 metara obale. Značajna predanost očuvanju europskih mora čistima bit će poduprta Direktivom o plastici za jednokratnu upotrebu, koja cilja na plastične proizvode za jednokratnu upotrebu i ribolovnu opremu koji trenutno predstavljaju 70% morskog otpada u EU-u. U tijeku je rad na tome da se učini isto za otpad s morskog dna i mikroplastiku. Komisija poduzima mjere za razvoj standarda za cirkularni dizajn ribolovne opreme koja omogućava ponovnu upotrebu i mogućnost recikliranja kada je oprema na kraju životnog vijeka. Mjere za smanjenje štete uzrokovane izgubljenim i napuštenim ribolovnom opremom uključene su u prijedlog Komisije za prerađenu Uredbu o kontroli ribarstva.⁶

2.3.3. Bioraznolikost i ulaganje u prirodu

Kako bi očuvala morsku biološku raznolikost i prirodu, Komisija će:

1. iznijeti prijedlog za pravno obvezivanje ciljeva EU-a za obnovu degradiranih ekosustava, posebno područja velikih mrijestilišta riba i područja s najvećim potencijalom za hvatanje i skladištenje ugljika te za sprječavanje i smanjenje prirodnih katastrofa;
2. predložiti novi akcijski plan za očuvanje ribolovnih resursa i zaštitu morskih ekosustava do kraja 2021. koji će posebno razmotriti mjere potrebne za zaštitu osjetljivih vrsta i staništa;
3. raditi s državama članicama, regijama i Europskom agencijom za okoliš na utvrđivanju i određivanju dodatnih morskih zaštićenih područja i definiranju stroge zaštite do kraja 2021.;
4. promicati i podržavati lokalne participativne inicijative koje kombiniraju regeneraciju morskih resursa s očuvanjem lokalne zajednice.⁷

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0240&rid=1>, stranica 3-4

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0240&rid=1>, stranica 5-6

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0240&rid=1>, stranica 6-7

2.3.4. Zaštita obala

Kako bi zaštitila obale, Komisija će:

1. raditi na uklanjanju praznina u znanju i poticati inovacije za veću otpornost obalnih područja na klimatske promjene;
2. raditi na jačanju kapaciteta za Copernicus i EMODNet promatranje, modeliranje i predviđanje radi boljeg predviđanja učinaka ekstremnih vremenskih događaja i regionalnog porasta razine mora;
3. poticati suradnju između obalnih regija i otoka koji dijele zajedničke potrebe u istom području radi razvoja strategija prilagodbe i zajedničkih pristupa upravljanju obalnim područjem, ulaganja u održivu obalnu obranu i prilagodbe obalnih gospodarskih aktivnosti;
4. pomoći državama članicama u dugoročnom planiranju ulaganja, uz potporu iz fondova EU.⁸

2.3.5. Sustavi odgovorne prehrane

Kako bi izradila sustav održive prehrane, Komisija će:

1. do 2023. izraditi zakonodavni prijedlog za okvir koji će uključivati proizvode ribarstva i akvakulture, kako bi se ubrzao i olakšao prijelaz na održivi prehrambeni sustav;
2. u 2022. iznijeti zakonodavni prijedlog za suvremene, održive tržišne standarde za plodove mora kako bi se potrošačima i subjektima u opskrbnom lancu pružile usporedive informacije o ekološkoj i društvenoj održivosti plodova mora i o njihovom ugljičnom otisku;
3. usvojiti posebnu inicijativu o algama u 2022. kako bi se podržao razvoj industrije algi u EU. Inicijativa će olakšati autorizaciju algi kao nove hrane smanjenjem troškova primjene, olakšati pristup tržištu, povećati svijest potrošača i prihvaćanje proizvoda od algi te zatvoriti praznine u znanju, istraživanju i inovacijama;
4. podržati digitalnu tranziciju kontrole ribarstva i promicati provedbu pravila o ribarstvu revizijom sustava kontrole ribarstva kako bi se krenulo prema naprednim digitalnim mehanizmima kontrole ribarstva;
5. procijeniti potencijal i potrebe za istraživanjem i ulaganjem u vezi s plodovima mora na staničnoj bazi;
6. u provedbi zajedničke ribarstvene politike ojačati upravljanje ribarstvom u Sredozemnom i Crnom moru, blisko surađujući sa svim investitorima na brzoj provedbi Plana za upravljanjem ribarstvom Zapadnog Sredozemlja.⁹

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0240&rid=1>, stranica 7-8

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0240&rid=1>, stranica 8-10

2.4. Podrške razvoju politika održivog razvoja u EU

2.4.1. Znanje o oceanima

Pouzdana, kvalitetna i usklađena podataka o oceanima preduvjet su za politike održivog razvoja plavog gospodarstva EU. Bolje poznavanje oceana i njegovih ekosustava, zajedno sa slobodnim pristupom podacima, omogućit će industriji, javnim tijelima i civilnom društvu donošenje informiranih odluka.

Kako bi stvorila znanje potrebno za prijelaz na održivo plavo gospodarstvo, Komisija će:

1. do 2022. godine pripremiti Inicijativu za promatranje oceana kako bi se strukturiralo i uskladilo prikupljanje podataka u oceanima za različite svrhe, kao što su praćenje okoliša, upravljanje ribarstvom i akvakulturom, istraživanje i sigurna plovidba;
2. u 2021. uspostaviti Plavi ekonomski opservatorij sa Zajedničkim istraživačkim centrom Komisije EU koji će objavljivati godišnja izvješća o plavom gospodarstvu i pružati ažurirane informacije o napretku u dekarbonizaciji plavog gospodarstva;
3. objaviti stabilnu metodologiju za integraciju koncepta 'prirodnog kapitala' u ekonomske odluke. To podrazumijeva procjenu i kvantificiranje ekonomske vrijednosti usluga morskog ekosustava i socioekonomskih troškova i koristi proizašlih iz održavanja morskog okoliša zdravim;
4. proširiti pomorsku uslugu Copernicus kao referencu EU-a za predviđanje oceana i središte oceanske klime za paneuropske obalne usluge;
5. Nastaviti ulagati u modeliranje radi boljeg praćenja živih ekosustava i ribolovnih resursa u vremenu i prostoru.¹⁰

2.4.2. Istraživanje i inovacije

Morsko i pomorsko istraživanje i inovacije ključni su za postizanje ambicije EU-a da postane klimatski neutralna do 2050. godine, za zaštitu i obnovu morskih ekosustava i za pretvaranje plavog gospodarstva u vrelo ideja i djelovanja za generiranje inovacija koje omogućuju razvoj tehnologija za održivi razvoj plavog gospodarstva.

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0240&rid=1>, stranica 10-12

Komisija će razviti paneuropski inovacijski ekosustav za održivo plavo gospodarstvo kroz sljedeće inicijative:

1. Misija „Zdravi oceani, mora, obalne i kopnene vode” imat će za cilj smanjenje poremećaja morskih ekosustava, regeneraciju morskih i slatkovodnih ekosustava, rješavanje problema gubitka bioraznolikosti i onečišćenja te promicanje rješenja za plavo gospodarstvo kako bi postali klimatski neutralni;
2. Novo europsko partnerstvo za klimatski neutralno, održivo i produktivno plavo gospodarstvo, koje bi trebalo započeti 2023., poprimit će oblik javne inicijative koja je sufinancirana od strane EU-a, nacionalnih vlada i nacionalnih agencija za financiranje istraživanja.¹¹

2.4.3. Investicije

Ispunjavanje ciljeva Europskog zelenog plana zahtijeva velika ulaganja. Do 2030. trećina ulaganja u plavu ekonomiju još uvijek bi mogla biti neodrživa. Ključno je da se pitanja održivosti uključe u sve investicijske odluke.

Kako bi povećala javna i privatna ulaganja u ključne prioritete u okviru ove Komunikacije, Komisija će:

1. surađivati s Europskom investicijskom bankom na usklađivanju napora za smanjenje onečišćenja u europskim morima, posebno u Sredozemnom moru. Obje institucije razmotrit će sredstva za poticanje privatnih ulagača i javnih razvojnih banaka da se pridruže tim naporima;
2. surađivati s Europskim investicijskim fondom kako bi istražila okvir koji bi olakšao korištenje financijskih instrumenata podijeljenog upravljanja za održivo plavo gospodarstvo;
3. započeti platformu BlueInvest45 s ciljem prilagođene podrške, vidljivosti, pristupa ulagačima i savjeta o spremnosti za ulaganja kako bi se pomoglo manjim poduzećima koja imaju transformativne ideje, a teško im je pristupiti privatnom kapitalu,. U tom kontekstu, proračunsko jamstvo EU-a u okviru InvestEU-a, u kombinaciji s financijskim doprinosima sektorskog programa iz proračuna EU-a, potaknut će privatni kapital za financiranje rizičnog kapitala za start-upove i tvrtke u ranoj fazi razvoja 'plave tehnologije';
4. revizirati pravila o državnim potporama i Direktive o obnovljivoj energiji i utvrdit će uvjete za potporu uvođenju čiste energije, uključujući obnovljivu energiju na moru, na ekološki prihvatljiv i troškovno učinkovit način.¹²

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0240&rid=1>, stranica 12

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0240&rid=1>, stranica 12-14

2.4.4. Vještine i poslovi u plavoj ekonomiji

Unatoč općem usporavanju tržišta rada zbog COVID pandemije, dvostruki prijelaz nudi golem potencijal zapošljavanja. Kako bi se postigao ovaj potencijal, najvažnije je da tvrtke koje rade na vrhunskoj tehnologiji mogu koristiti kvalificiranu radnu snagu. Također postoji potreba za poboljšanjem javne percepcije karijera u plavoj ekonomiji.

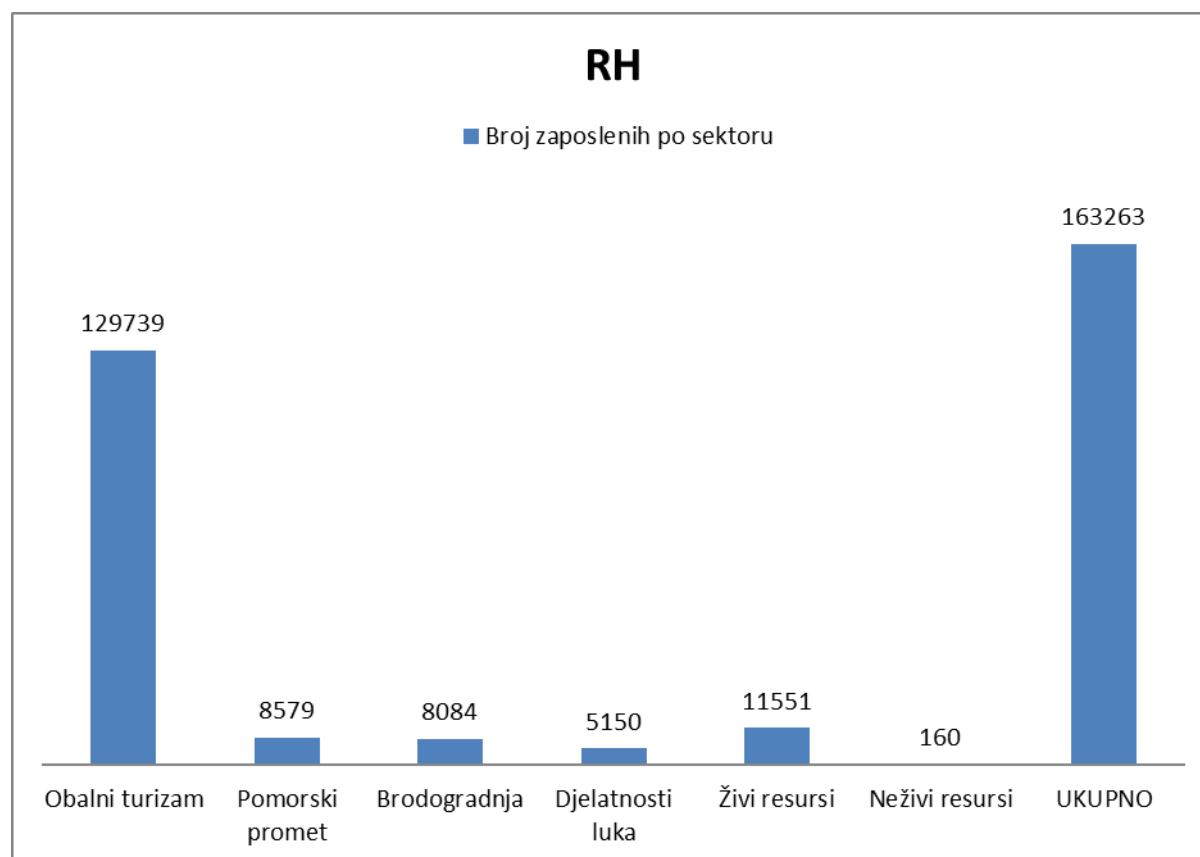
Komisija ima za cilj:

1. potaknuti i olakšati stvaranje partnerstava za vještine u okviru Pakta o vještinama u industrijskim ekosustavima relevantnim za plavo gospodarstvo kako je utvrđeno u Industrijskoj strategiji EU-a (kao što je obnovljiva energija na moru ili brodogradnja);
2. pokrenuti 2022., u okviru Europskog fonda za pomorstvo, akvakulturu i ribarstvo, novi poziv za dostavu prijedloga o plavim karijerama i poseban poziv za dostavu prijedloga za žene s ciljem povećanja zastupljenosti žena u radnoj snazi i podizanja njihova profila u formalnom upravljanju plavom ekonomijom;
3. promicati prenošenje ili usvajanje konvencija Međunarodne organizacije rada i Međunarodne pomorske organizacije radi poboljšanja radnih uvjeta i usklađivanja zahtjeva za osposobljavanje za članove posade i na taj način podići imidž profesije.¹³

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0240&rid=1>, stranica 14-15

3. PLAVA EKONOMIJA U HRVATSKOJ I MEDITERANSKIM ZEMLJAMA EUROPSKE UNIJE

3.1. Plava ekonomija Hrvatske

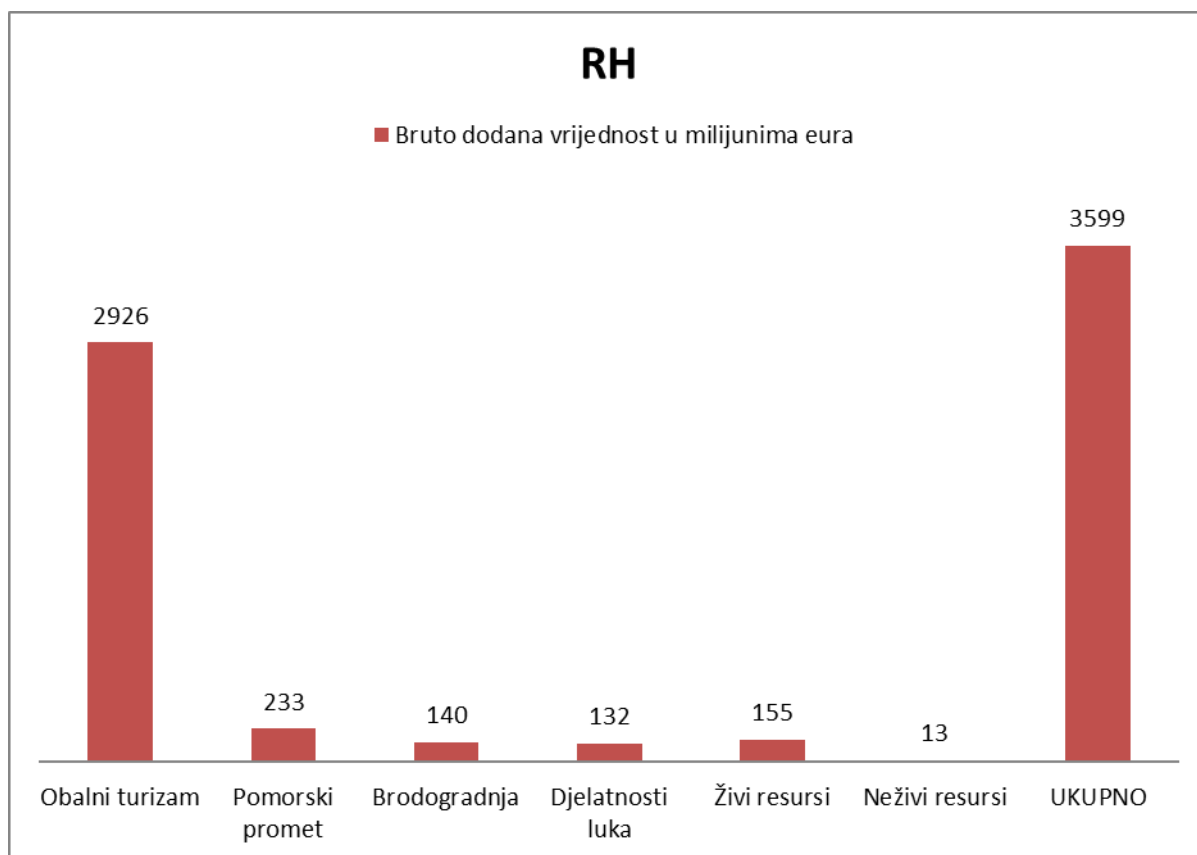
Grafikon 1: Broj zaposlenih po sektoru za RH

Izvor: https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/eu-blue-economy-maps/distribution-employment-blue-economy_en

Grafikon 1 pokazuje broj zaposlenih po sektoru za Republiku Hrvatsku prema najnovijim podacima iz 2019.godine.

U 2019.godini, ukupni broj zaposlenih u sektorima plave ekonomije iznosio je 163 263. Najveći broj zaposlenih je u sektoru obalnog turizma, gdje je zaposleno 129 739 radnika (79.47% od ukupno zaposlenih). Drugi najveći broj zaposlenih je u sektoru živih resursa, gdje je zaposleno 11 551 radnika (7.08% od ukupno zaposlenih). Njega slijede sektori pomorskog prometa i brodogradnje sa 8 579 i 8 084 zaposlena radnika. Predzadnji je sektor djelatnosti luka sa 5 150 radnika (3.15% od ukupno zaposlenih). Sektor sa najmanje broja zaposlenih je sektor neživih resursa sa samo 160 radnika (0.1% svih zaposlenih).

Iz ovog grafikona se može zaključiti da je plava ekonomija RH najviše ovisna o broju zaposlenih u obalnom turizmu i sektoru živih resursa. Ovo ukazu je da je obalni sektor vrlo važan u zapošljavanju stanovništva RH, bilo u plavoj ekonomiji, bilo na općem tržištu rada.

Grafikon 2: Bruto dodana vrijednost u milijunima eura za RH

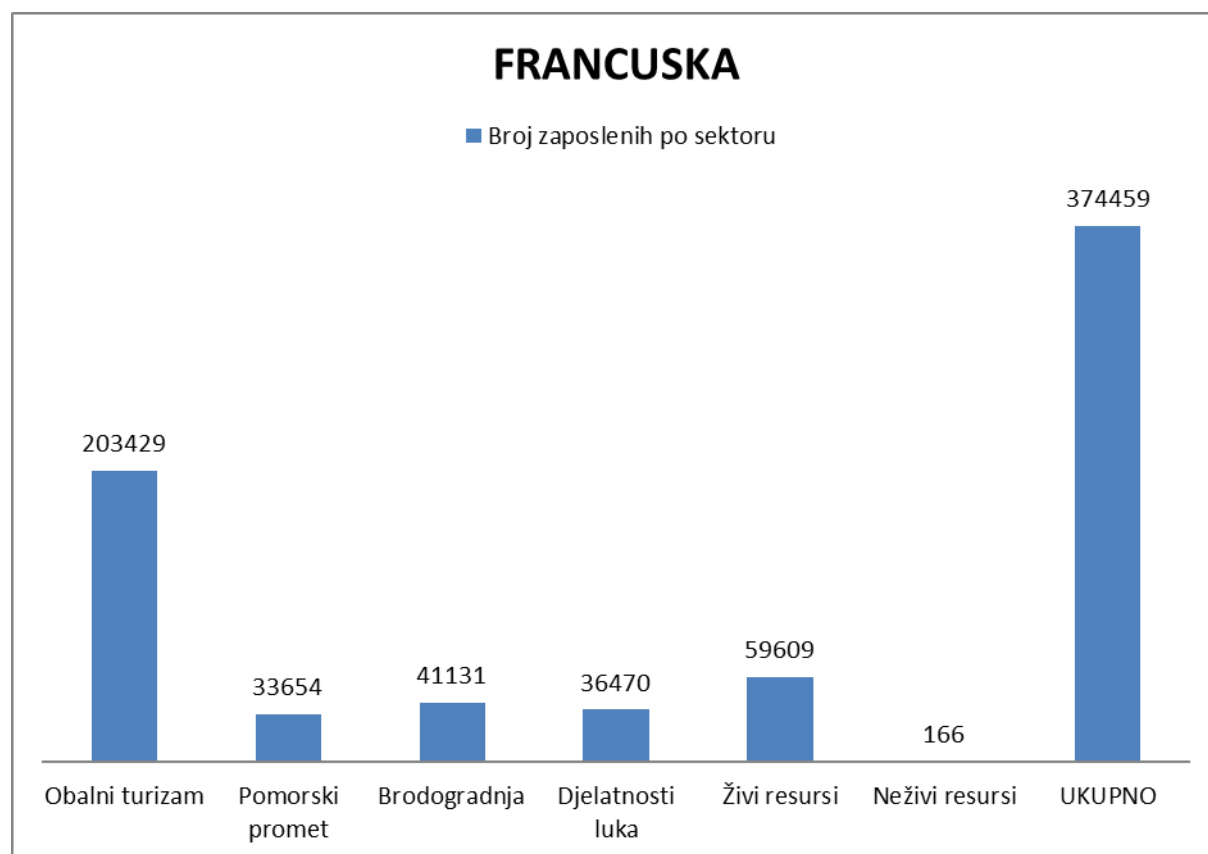
Izvor: https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/eu-blue-economy-maps/distribution-gross-value-added-blue-economy_en

Grafikon 2 pokazuje bruto dodanu vrijednost u milijunima eura po sektoru za Republiku Hrvatsku prema najnovijim podacima iz 2019.godine.

U 2019.godini, ukupna bruto dodana vrijednost svih sektora plave ekonomije iznosila je 3 599 milijuna eura. Najveću bruto dodanu vrijednost je ostvario sektor obalnog turizma sa 2 926 milijuna eura (81.3% ukupne dodane vrijednosti.). Druga najveća ostvarena bruto dodana vrijednost je u sektoru pomorskog prometa sa 233 milijuna eura (6.47% ukupne dodane vrijednosti). Slijede ga sektori živih resursa i brodogradnje sa 155 i 140 milijuna eura. Predzadnji je sektor djelatnosti luka sa dodanom vrijednosti od 132 milijuna eura (3.67% ukupne dodane vrijednosti). Sektor sa najmanjom bruto dodanom vrijednošću je sektor neživih resursa sa samo 13 milijuna eura (0.36% ukupne dodane vrijednosti).

Iz ovog grafikona se može zaključiti da obalni turizam i pomorski promet ostvaruju najveće prihode u plavoj ekonomiji RH. Također je iskazana velika ovisnost općenite plave ekonomije o dobiti u sektoru obalnog turizma.

3.2. Plava ekonomija Francuske

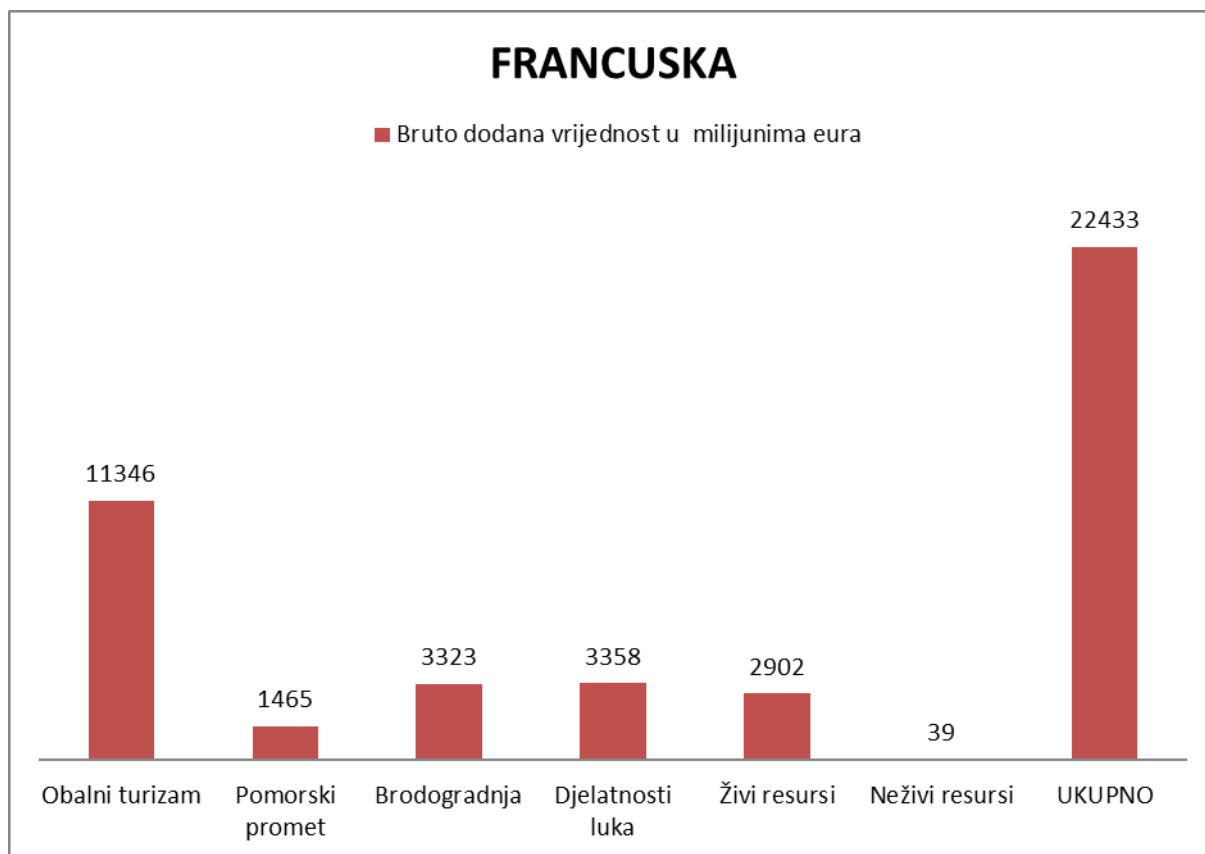
Grafikon 3: Broj zaposlenih po sektoru za Francusku

Izvor: https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/eu-blue-economy-maps/distribution-employment-blue-economy_en

Grafikon 3 pokazuje broj zaposlenih po sektoru za Francusku prema najnovijim podacima iz 2019.godine.

U 2019.godini, ukupan broj zaposlenih u sektorima plave ekonomije iznosio je 374 459. Najveći broj zaposlenih je u sektoru obalnog turizma, gdje je zaposleno 203 429 radnika (54.33% od ukupno zaposlenih). Drugi najveći broj zaposlenih je u sektoru živih resursa, gdje je zaposleno 59 609 radnika (15.92% od ukupno zaposlenih). Njega slijede sektori brodogradnje i djelatnosti luka sa 41 131 i 36 470 zaposlenih radnika. Predzadnji je sektor pomorskog prometa sa 33 654 radnika (8.99% od ukupno zaposlenih). Sektor sa najmanje zaposlenih je sektor neživih resursa sa samo 166 radnika (0.04% od ukupno zaposlenih).

Iz ovog grafikona se može zaključiti da je plava ekonomija Francuske najviše ovisna o broju zaposlenih u obalnom turizmu i sektoru živih resursa.

Grafikon 4: Bruto dodana vrijednost u milijunima eura za Francusku

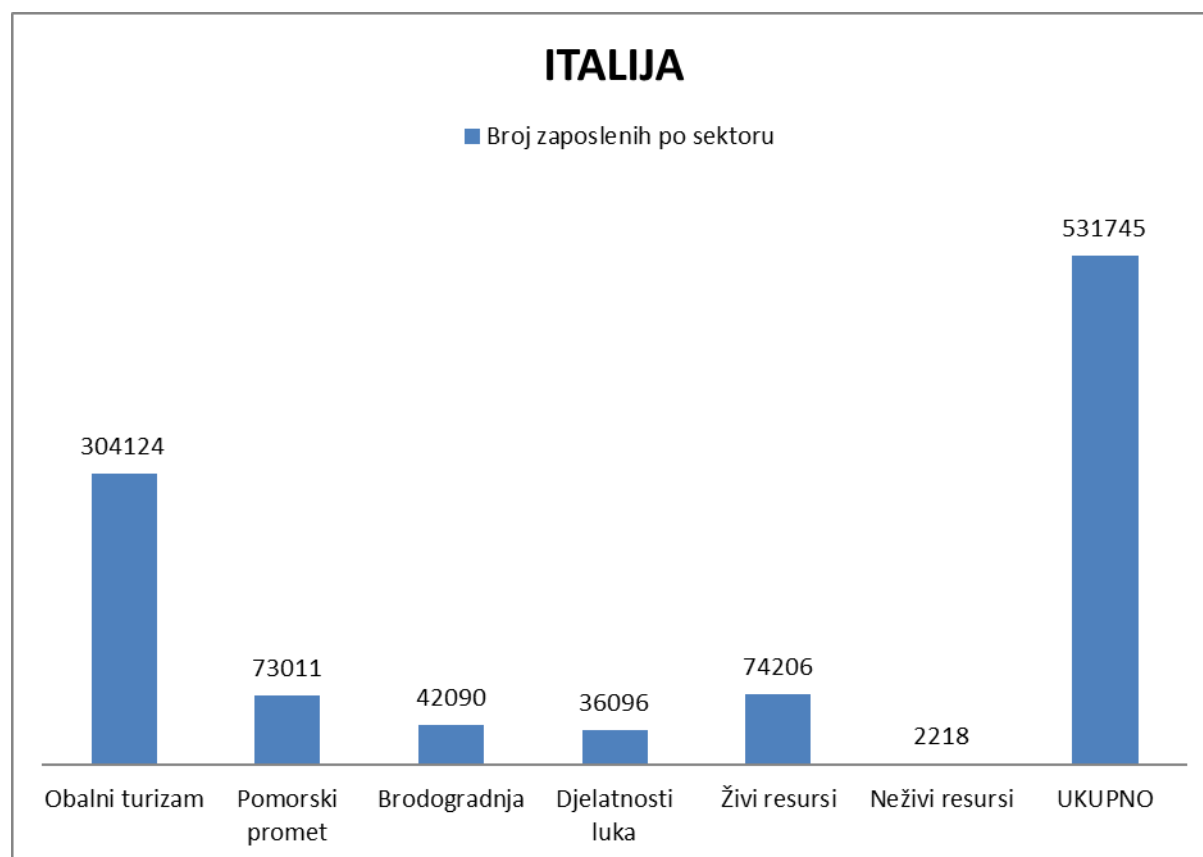
Izvor: https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/eu-blue-economy-maps/distribution-gross-value-added-blue-economy_en

Grafikon 4 pokazuje bruto dodanu vrijednost u milijunima eura po sektoru za Francusku prema najnovijim podacima iz 2019.godine.

U 2019.godini, ukupna bruto dodana vrijednost svih sektora plave ekonomije iznosila je 22 433 milijuna eura. Najveću bruto dodanu vrijednost je ostvario sektor obalnog turizma sa 11 346 milijuna eura (50.58% ukupne dodane vrijednosti.). Druga najveća ostvarena bruto dodana vrijednost je u sektoru djelatnosti luka sa 3 358 milijuna eura (14.47% ukupne dodane vrijednosti). Slijede ga sektori brodogradnje i živih resursa sa 3 323 i 2 902 milijuna eura. Predzadnji je sektor pomorskog prometa sa dodanom vrijednosti od 1 465 milijuna eura (6.53% ukupne dodane vrijednosti). Sektor sa najmanjom bruto dodanom vrijednošću je sektor neživih resursa sa samo 39 milijuna eura (0.17% ukupne dodane vrijednosti).

Iz ovog grafikona se može zaključiti da obalni turizam i djelatnosti luka ostvaruju najveće prihode u plavoj ekonomiji Francuske.

3.3. Plava ekonomija Italije

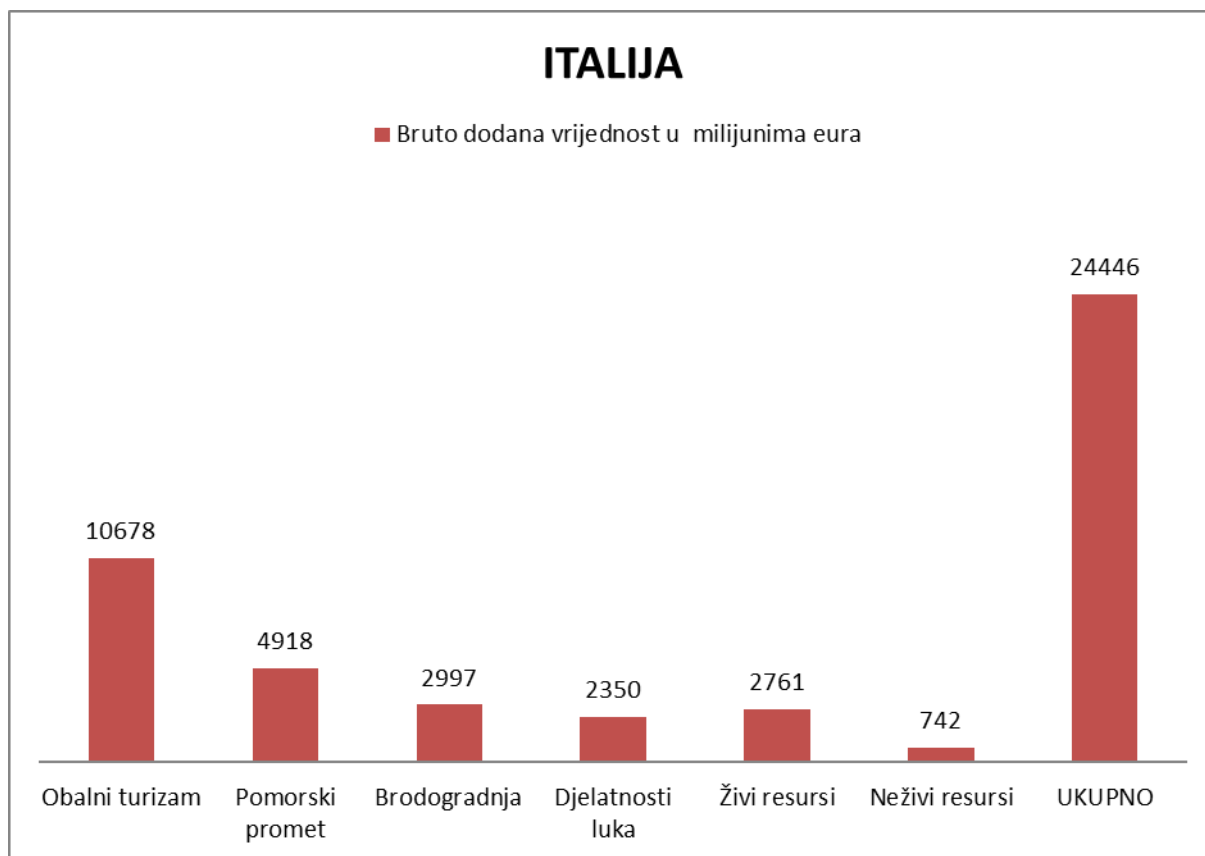
Grafikon 5: Broj zaposlenih u po sektoru za Italiju

Izvor: https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/eu-blue-economy-maps/distribution-employment-blue-economy_en

Grafikon 5 pokazuje broj zaposlenih po sektoru za Italiju prema najnovijim podacima iz 2019.godine.

U 2019.godini, ukupan broj zaposlenih u sektorima plave ekonomije iznosio je 531 745. Najveći broj zaposlenih je u sektoru obalnog turizma, gdje je zaposleno 304 124 radnika (57.19% od ukupno zaposlenih). Drugi najveći broj zaposlenih je u sektoru živih resursa, gdje je zaposleno 74 206 radnika (13.96% od ukupno zaposlenih). Njega slijede sektori pomorskog prometa i brodogradnje sa 73 011 i 42 090 zaposlenih radnika. Predzadnji je sektor djelatnosti luka sa 36 096 radnika (6.79% od ukupno zaposlenih). Sektor sa najmanje zaposlenih je sektor neživih resursa sa samo 2 218 radnika (0.42% od ukupno zaposlenih).

Iz ovog grafikona se može zaključiti da je plava ekonomija Italije najviše ovisna o broju zaposlenih u obalnom turizmu i sektoru živih resursa.

Grafikon 6: Bruto dodana vrijednost u milijunima eura za Italiju

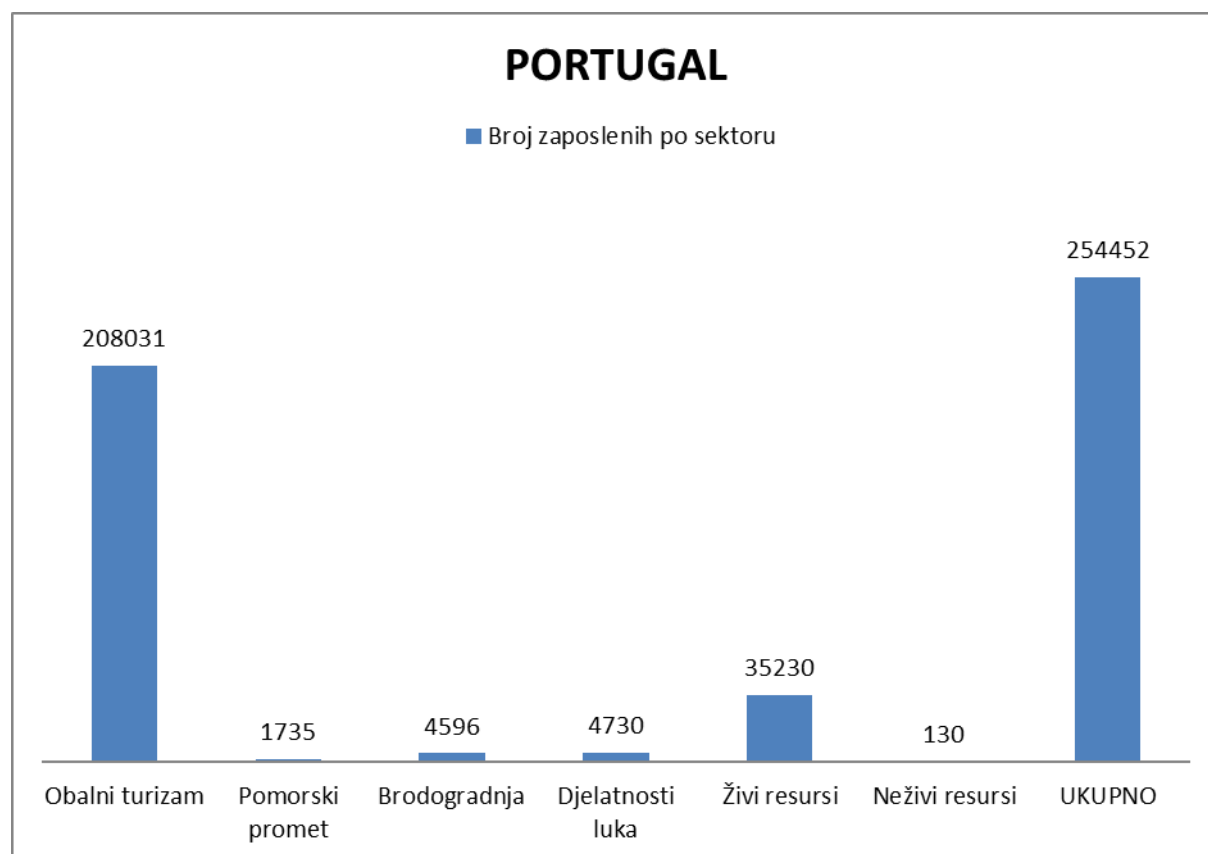
Izvor: https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/eu-blue-economy-maps/distribution-gross-value-added-blue-economy_en

Grafikon 6 pokazuje bruto dodanu vrijednost u milijunima eura po sektoru za Italiju prema najnovijim podacima iz 2019.godine.

U 2019.godini, ukupna bruto dodana vrijednost svih sektora plave ekonomije iznosila je 24 446 milijuna eura. Najveću bruto dodanu vrijednost je ostvario sektor obalnog turizma sa 10 678 milijuna eura (43.68% ukupne dodane vrijednosti.). Druga najveća ostvarena bruto dodana vrijednost je u sektoru pomorskog prometa sa 4 918 milijuna eura (20.12% ukupne dodane vrijednosti). Slijede ga sektori brodogradnje i živih resursa sa 2 997 i 2 761 milijuna eura. Predzadnji je sektor djelatnosti luka sa dodanom vrijednosti od 2 350 milijuna eura (9.61% ukupne dodane vrijednosti). Sektor sa najmanjom bruto dodanom vrijednošću je sektor neživih resursa sa samo 742 milijuna eura (3.04% ukupne dodane vrijednosti).

Iz ovog grafikona se može zaključiti da obalni turizam i pomorsku promet ostvaruju najveće prihode u plavoj ekonomiji Italije.

3.4. Plava ekonomija Portugala

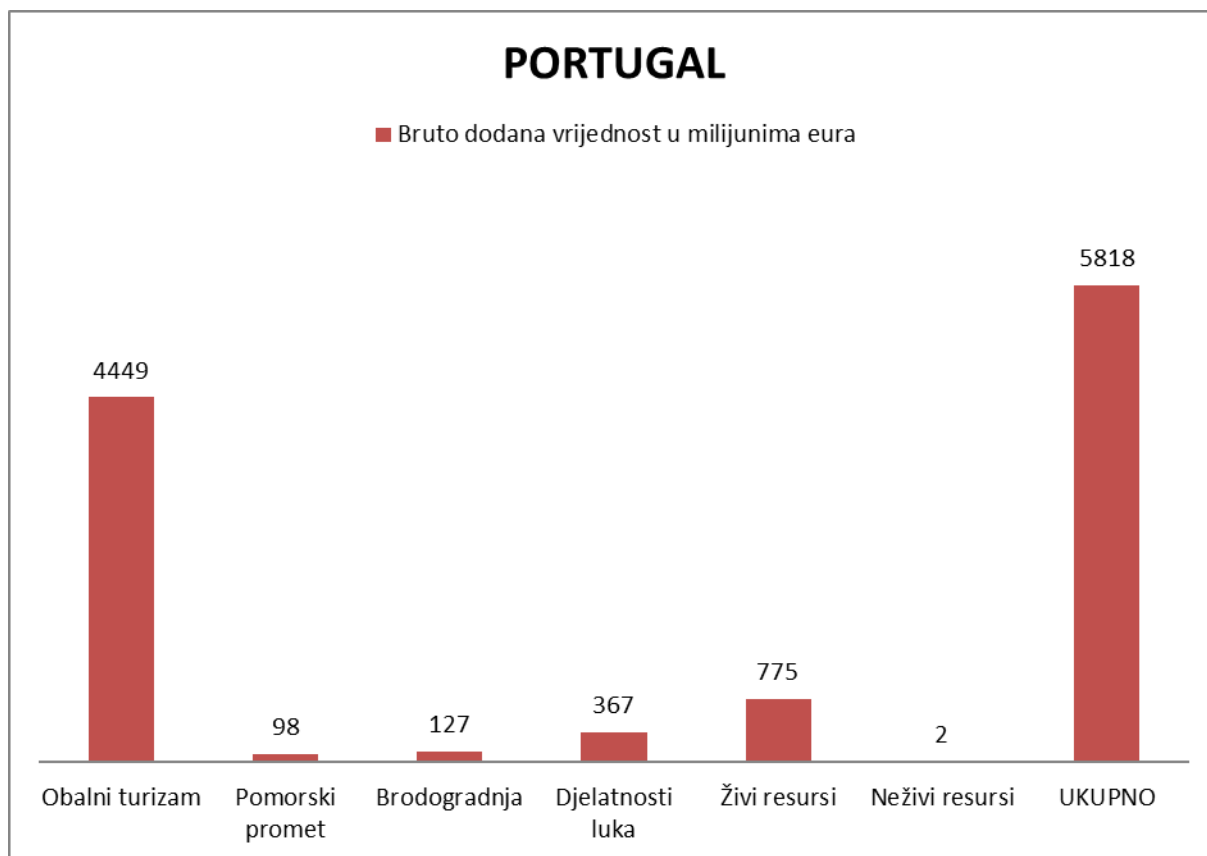
Grafikon 7: Broj zaposlenih po sektoru za Portugal

Izvor: https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/eu-blue-economy-maps/distribution-employment-blue-economy_en

Grafikon 7 pokazuje broj zaposlenih po sektoru za Portugal prema najnovijim podacima iz 2019.godine.

U 2019.godini, ukupan broj zaposlenih u sektorima plave ekonomije iznosio je 254 452. Najveći broj zaposlenih je u sektoru obalnog turizma, gdje je zaposleno 208 031 radnika (81.76% od ukupno zaposlenih). Drugi najveći broj zaposlenih je u sektoru živih resursa, gdje je zaposleno 35 230 radnika (13.85% od ukupno zaposlenih). Njega slijede sektori brodogradnje i djelatnosti luka sa 4 596 i 4 730 zaposlenih radnika. Predzadnji je sektor pomorskog prometa sa 1 735 radnika (0.68% od ukupno zaposlenih). Sektor sa najmanje zaposlenih je sektor neživih resursa sa samo 130 radnika (0.05% od ukupno zaposlenih).

Iz ovog grafikona se može zaključiti da je plava ekonomija Portugala najviše ovisna o broju zaposlenih u obalnom turizmu i sektoru živih resursa.

Grafikon 8: Bruto dodana vrijednost u milijunima eura za Portugal

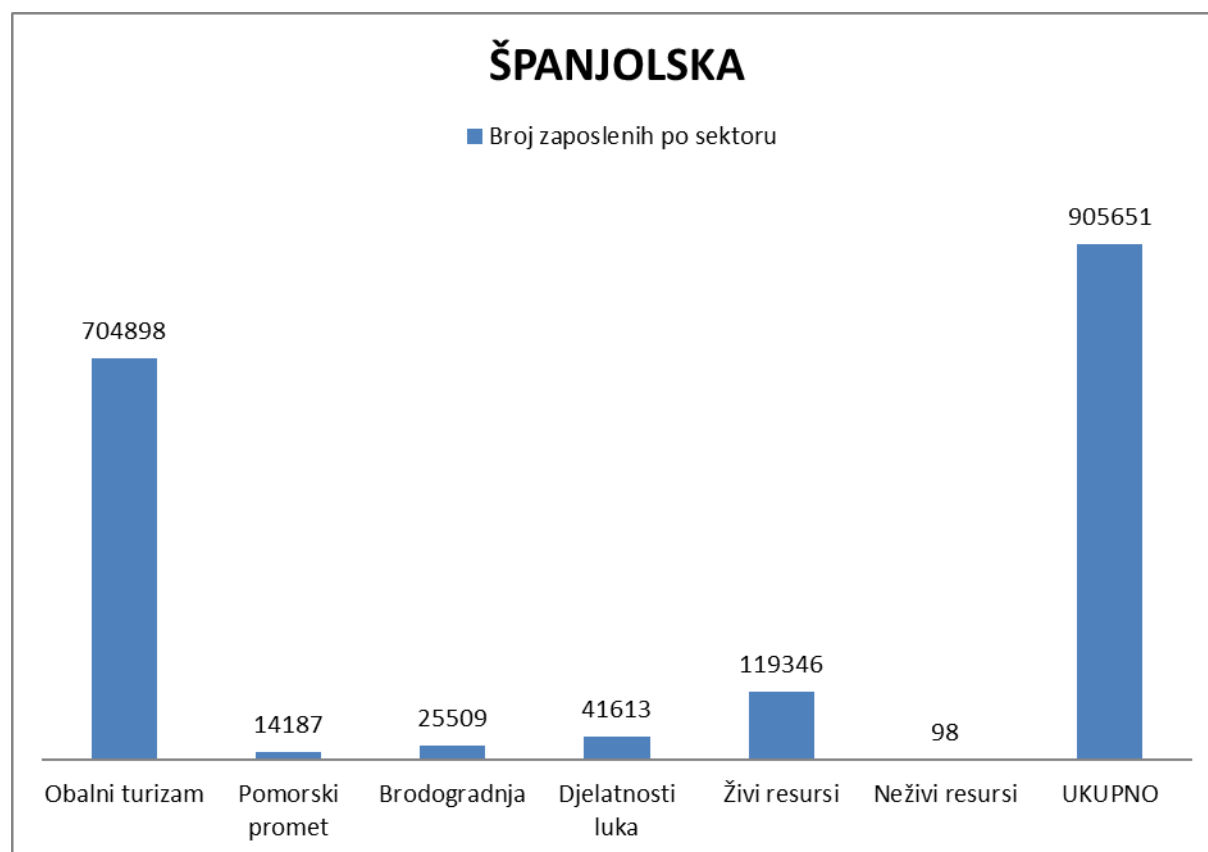
Izvor: https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/eu-blue-economy-maps/distribution-gross-value-added-blue-economy_en

Grafikon 8 pokazuje bruto dodanu vrijednost u milijunima eura po sektoru za Portugal prema najnovijim podacima iz 2019.godine.

U 2019.godini, ukupna bruto dodana vrijednost svih sektora plave ekonomije iznosila je 5 818 milijuna eura. Najveću bruto dodanu vrijednost je ostvario sektor obalnog turizma sa 4 449 milijuna eura (76.47% ukupne dodane vrijednosti.). Druga najveća ostvarena bruto dodana vrijednost je u sektoru živih resursa sa 775 milijuna eura (13.32% ukupne dodane vrijednosti). Slijede ga sektori djelatnosti luka i brodogradnje sa 367 i 127 milijuna eura. Predzadnji je sektor pomorskog prometa sa dodanom vrijednosti od 98 milijuna eura (1.68% ukupne dodane vrijednosti). Sektor sa najmanjom bruto dodanom vrijednošću je sektor neživih resursa sa samo 2 milijuna eura (0.03% ukupne dodane vrijednosti).

Iz ovog grafikona se može zaključiti da obalni turizam i sektor živih resursa ostvaruju najveće prihode u plavoj ekonomiji Portugala.

3.5. Plava ekonomija Španjolske

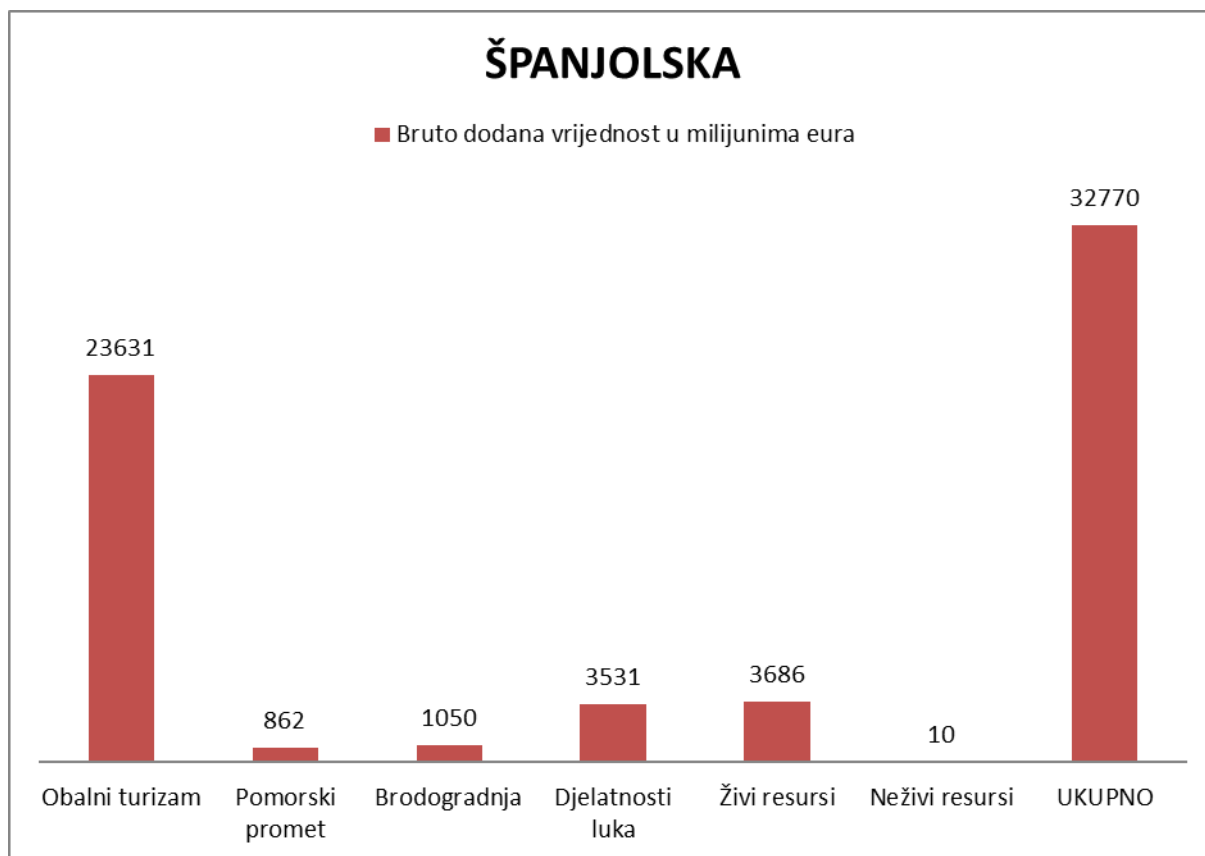
Grafikon 9: Broj zaposlenih po sektoru za Španjolsku

Izvor: https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/eu-blue-economy-maps/distribution-employment-blue-economy_en

Grafikon 9 pokazuje broj zaposlenih po sektoru za Španjolsku prema najnovijim podacima iz 2019.godine.

U 2019.godini, ukupan broj zaposlenih u sektorima plave ekonomije iznosio je 905 561. Najveći broj zaposlenih je u sektoru obalnog turizma, gdje je zaposleno 704 898 radnika (77.83% od ukupno zaposlenih). Drugi najveći broj zaposlenih je u sektoru živih resursa, gdje je zaposleno 119 346 radnika (13.18% od ukupno zaposlenih). Njega slijede sektori djelatnosti luka i brodogradnje sa 41 613 i 25 509 zaposlenih radnika. Predzadnji je sektor pomorskog prometa sa 1 14 187 radnika (1.57% od ukupno zaposlenih). Sektor sa najmanje zaposlenih je sektor neživih resursa sa samo 98 radnika (0.01% od ukupno zaposlenih).

Iz ovog grafikona se može zaključiti da je plava ekonomija Španjolske najviše ovisna o broju zaposlenih u obalnom turizmu i sektoru živih resursa.

Grafikon 10: Bruto dodana vrijednost u milijunima eura za Španjolsku

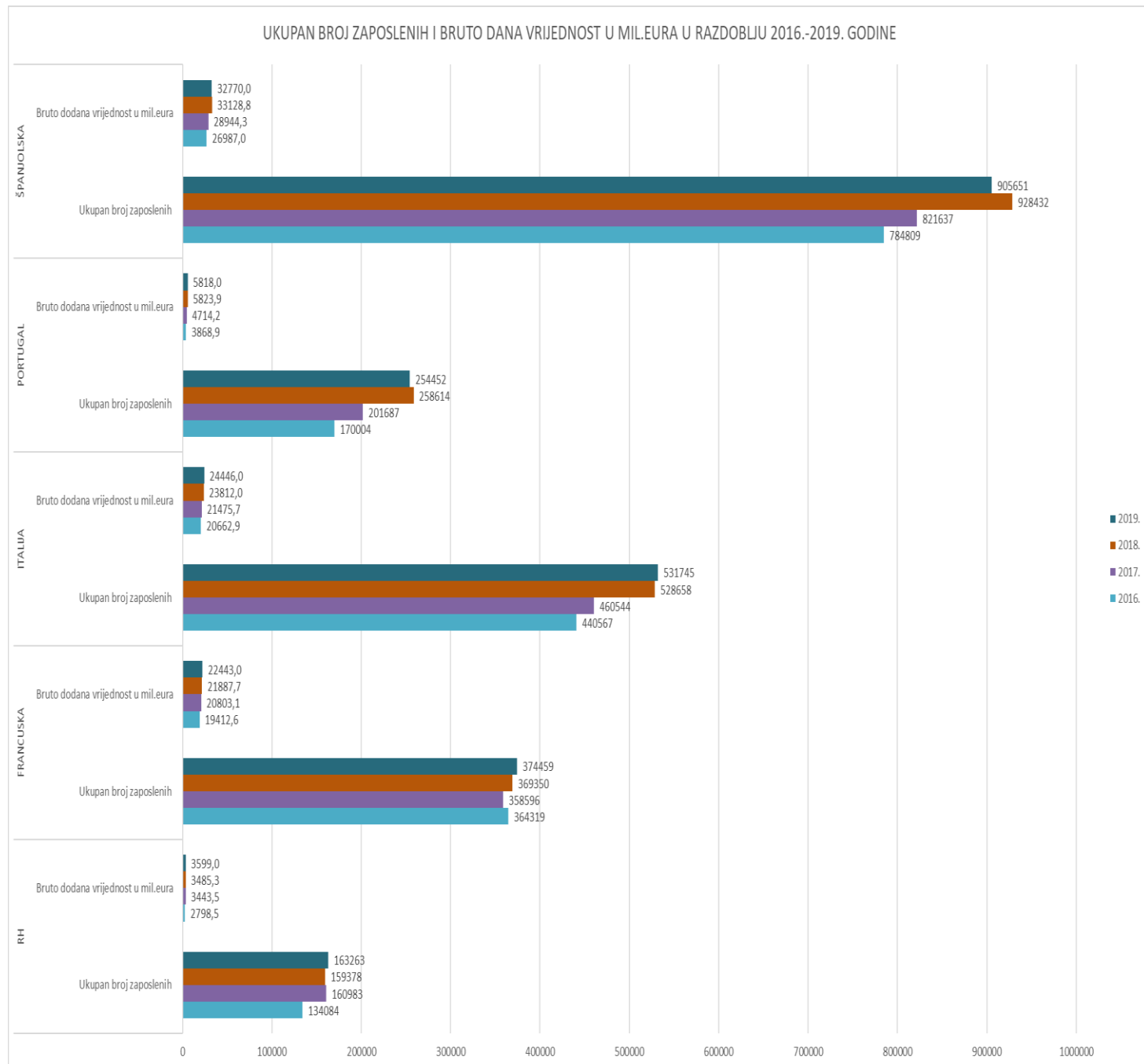
Izvor: https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/eu-blue-economy-maps/distribution-gross-value-added-blue-economy_en

Grafikon 10 pokazuje bruto dodanu vrijednost u milijunima eura po sektoru za Španjolsku prema najnovijim podacima iz 2019.godine.

U 2019.godini, ukupna bruto dodana vrijednost svih sektora plave ekonomije iznosila je 32 770 milijuna eura. Najveću bruto dodanu vrijednost je ostvario sektor obalnog turizma sa 23 631 milijuna eura (72.11% ukupne dodane vrijednosti.). Druga najveća ostvarena bruto dodana vrijednost je u sektoru živih resursa sa 3 686 milijuna eura (11.25% ukupne dodane vrijednosti). Slijede ga sektori djelatnosti luka i brodogradnje sa 3 531 i 1 050 milijuna eura. Predzadnji je sektor pomorskog prometa sa dodanom vrijednosti od 862 milijuna eura (2.63% ukupne dodane vrijednosti). Sektor sa najmanjom bruto dodanom vrijednošću je sektor neživih resursa sa samo 10 milijuna eura (0.03% ukupne dodane vrijednosti).

Iz ovog grafikona se može zaključiti da obalni turizam i sektor živih resursa ostvaruju najveće prihode u plavoj ekonomiji Portugala.

3.6. Usporedba zemalja (sličnosti i razlike)

Grafikon 11: Ukupan broj zaposlenih i bruto dodana vrijednost u mil.eura u razdoblju 2016.-2019.godine

Izvori: https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/blue-economy-indicators_en

<https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/eu-blue-economy-maps>

Grafikon 11 pokazuje ukupan broj zaposlenih i bruto dodane vrijednosti plave ekonomije u odabranim zemljama u razdoblju od 2016. do 2019.

Prva sličnost RH i drugih zemalja je općem rastu bruto dodane vrijednosti u odabranom razdoblju. Za primjer će se uzeti RH, Francuska i Portugal. Od 2016. do 2019. godine, bruto dodana vrijednost RH je narasla od 2 798,5 milijuna eura do 3 599 milijuna eura (porast od 28.6%), u Francuskoj od 19 412,6 milijuna eura do 22 443 milijuna eura (porast od 15.61%) i u Portugalu od 3 868,9 milijuna eura do 5 818 milijuna eura (porast od 50.38%). Ovo ukazuje na porast važnosti plave ekonomije u općoj ekonomiji odabranih zemalja.

Druga sličnost je u općem rastu zaposlenih u promatranom razdoblju. Za primjer će se uzeti RH, Italija i Portugal. Od 2016. do 2019. godine, ukupan broj zaposlenih u RH je narastao od 134 084 do 163 263 (porast od 21.76%), u Italiji od 440 567 do 531 745 (porast od 20.7%) i u Portugalu od 170 004 do 254 452 (porast od 49.67%). Ovo pokazuje da stanovništvo odabranih zemalja sve više želi raditi u sektorima plave ekonomija, ali bi moglo ukazati i općenitu ovisnost o turizmu u odabranim zemljama.

Međutim, postoje i određene razlike između zemalja. Prva je ta da su Portugal i Španjolska bilježili pad bruto dodane vrijednosti od 2018. do 2019. (u Portugalu od 5 823,9 milijuna eura do 5 818 milijuna eura, a u Španjolskoj od 33 128,8 milijuna eura do 32 770 milijuna eura). Druga je ta da su promatrane države imale različiti rast broja zaposlenih u međugodišnjim razdobljima. U RH je broj zaposlenih u 2018. godini iznosio 159 378, što je manje od 2017. godine kada je iznosio 160 983. U Francuskoj je u 2017. godini broj zaposlenih iznosio 358 596 i bio je manji od 2016. godine kada je iznosio 364 319. Portugal i Španjolska su oboje bilježili pad broja zaposlenih od 2018. do 2019. godine (u Portugalu od 258 614 do 254 452, a u Španjolskoj od 928 432 do 905 651).

4. ZAKLJUČAK

Plava ekonomija je koncept koji je tek u nastajanju i samo kreiranje toga koncepta nije završeno izradom spomenutih strategija i planova u EU. Ona se nastavlja na Ciljeve održivog razvoja koji su doneseni od strane Ujedinjenih naroda, ali naglasak stavlja na gospodarski rast uz zaštitu ekoloških vrijednosti. Kao koncept bit će dovršena tek kada se aktivno u provođenje plavih politika uključe sve zemlje članice. Jasno je da plava ekonomija kao cilj ima zaštititi mora i oceane koji su najveći ekosustavi na planeti, a to pak znači zaštititi izvor koji osigurava hranu ljudima. Dakle, cilj plave ekonomije je uravnotežiti želje i potrebe između iskorištavanja morskog ekosustava i ekonomskog blagostanja.

Provedena analiza je pokazala kako funkcionira plava ekonomija RH. Može se iskazati da je glavni fokus plave ekonomije RH obalni turizam. Međutim, to ne znači da RH ne može razviti ostale sektore plave ekonomije. Jedan od tim sektora je brodogradnja. Brodogradnja je jedan od sektora RH koji je nedostavno razvijen i koji bi se mogao obnoviti pomoću investicija u izgradnju i obnovu luka, kao i javnih natječaja kako bi tvrtke imale mogućnost izgraditi brodove s fokusom na očuvanje okoliša. Ovo bi također utjecalo i na općeniti pomorski promet. RH bi također mogla razviti sektor živih resursa, s posebnim fokusom na ribarstvo i akvakulturu. S razvojem novih tehnologija, postoji mogućnost da se održi zdrava populacija riba i morsko bilje. Morsko bilje se također može iskoristiti za razvoj novih proizvoda i usluga koji se mogu primijeniti u raznim industrijama.

POPIS LITERATURE

1. [Planning for Sustainable Development: Measuring Progress in Plans](#), Jan. 1, 1999, pp. 2-5
2. <https://sinay.ai/en/what-is-blue-economy/>
3. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0240&rid=1>
4. https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/eu-blue-economy-maps/distribution-employment-blue-economy_en
5. https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/eu-blue-economy-maps/distribution-gross-value-added-blue-economy_en
6. [Blue Economy Indicators \(europa.eu\)](#)

SAŽETAK

Plava ekonomija je vrsta ekonomije koja se temelji na održivom korištenju oceana i obalnih područja za rješavanje problema degradacije okoliša i iscrpljivanja resursa. Cilj je stvoriti radna mjesta, osigurati hranu, čistu energiju i sredstva za život, poboljšati održivi gospodarski rast i pomoći u reguliranju klime.

Ključne riječi: ekonomija, održivo, okoliš, rast

SUMMARY

The blue economy is a type of economy based on the sustainable use of oceans and coastal areas to address environmental degradation and resource depletion. The goal is to create jobs, provide food, clean energy and livelihoods, improve sustainable economic growth and help regulate the climate.

Key words: economy, sustainable, environment, growth